Hukuk Devleti mi, Kanun Devleti mi? Yoksa Artık Hiçbiri mi?

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun geçen ay tutuklanmasıyla birlikte, Türkiye'de uzun süredir tartışılan "hukuk devleti" meselesi bir kez daha gündemin merkezine oturdu. Kamuoyunda geniş yankı uyandıran bu tutuklama, sadece bir siyasi figürün yargılanmasından ibaret değil; aynı zamanda anayasal düzen, bireysel hak ve özgürlükler açısından da kritik bir kırılma noktasıdır.

Anayasa'nın 34. maddesi açık: Herkes, önceden izin almadan barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Ancak Ekrem İmamoğlu'na destek için yapılan gösteriler, polis müdahalesiyle dağıtılmış; yüzlerce vatandaş gözaltına alınmış ve tutuklanmış, şehir meydanlarında valilik kararıyla "toplantı ve gösteri yürüyüşü yasağı" ilan edilmiştir. Oysa bu haklar, herhangi bir siyasi görüşe göre değil, anayasal güvenceye göre tanımlanır.

Burada hukuk devleti ile kanun devleti arasındaki fark hayat buluyor. Kanun devleti, sadece var olan yasa metinlerine göre hareket ederken; hukuk devleti, bu yasaların adalet, insan hakları ve evrensel hukuk ilkeleriyle uyumlu olmasını şart koşar. 17-25 Aralık 2013 tarihli yolsuzluk operasyonları sonrası Türkiye, ne yazık ki bu iki kavramdan da uzaklaşmıştı. Nitekim gelinen nokta "Zaten hukuk devleti değildik, ama artık kanun devleti bile değiliz." şeklinde tasvir edilebilir.

Bir hukuk devletinde yasalar keyfi olarak uygulanmaz; muhalifin değil, hakkın yanında yer alır. Barışçıl gösteri yapmak, eleştiri hakkını kullanmak, ifade özgürlüğü... Bunlar sadece kitaplarda kalan soyut ilkeler değil; halkın günlük yaşamında hissedebileceği haklardır. Eğer bu haklar kısıtlanıyorsa, mesele sadece bir kişinin tutuklanması değil, toplumun demokratik geleceğinin tehdit altına girmesidir.